

TALE

Samråd U om tilsyn med det kemiske arbejdsmiljø på arbejdspladserne (afholdes den 20. maj 2020)

11-05-2020

J.nr. 2029 - 3498

Samrådsspørgsmål U, stillet af Christian Juhl (Ø)

På baggrund af de systematiske og voldsomme overskridelser af grænseværdien for isocyanater på BIO4 byggeriet ønskes et samråd med beskæftigelsesministeren, hvor følgende spørgsmål besvares:

- 1. Hvad mener ministeren om forløbet i BIO4 og Arbejdstilsynets indsats?*
- 2. Hvad vil ministeren gøre for, at der sker et skærpet og mere omfattende tilsyn med det kemiske arbejdsmiljø på arbejdspladserne - ikke mindst i lyset af de seneste års kemiske skandaler (Vindmølleindustrien, Crom6, Vardesagen m.fl.)?*
- 3. Hvordan vil ministeren sikre, at arbejdsmiljørepræsentanten kommer til at spille en mere væsentlig rolle og får reel indflydelse på det kemiske arbejdsmiljø?*
- 4. Hvordan vil ministeren sikre at arbejdsgiverne tager de kemiske arbejdsmiljøpåvirkninger mere alvorligt?*

Der henvises til artiklen »Afsløring: BIO4-ansatte indåndede giftige dampe i flere måneder« i A4-Arbejdsmiljø den 21. april 2020.

Indledning

Svar på spørgsmål 1. Hvad mener ministeren om forløbet i BIO4 og Arbejdstilsynets indsats?

Tak til spørgeren for at indkalde til det her samråd og endnu engang sætte fokus på farlig kemi og virksomheders ansvar for at sikre et sundt og sikkert arbejdsmiljø for lønmodtagere i Danmark.

Indledningsvis kan jeg oplyse, at etableringen af varmeværket BIO4 er et meget omfattende byggeri bestående af flere virksomheder.

Arbejdet med opførslen af BIO4 projektet, hvor det kommunalt ejede selskab HOFOR er bygherre, blev indledt i juni 2016, og byggeriet er i sin sidste fase. Arbejdstilsynet vurderer, at byggeriet i perioder har beskæftiget omkring 1.500 mand, og at der i byggeriets slutfase er omkring 500-600 ansatte.

Jeg vil gerne starte med at sige, at de sikkerhedsforhold ved byggeriet af BIO4, som er refereret i en række artikler i A4 Arbejdsliv, er uacceptable.

Artiklerne refererer til, at mangelfulde beskyttelsesforanstaltninger i forhold til farlig kemi har været en del af arbejdsdagen for ansatte på byggepladsen, selvom at både tillidsmand og arbejdsmiljørepræsentant gjorde opmærksom på problemerne.

Det ligger mig meget på sinde, at lønmodtagere i Danmark kan gå trygge på arbejde. Og det gælder naturligvis både danskere og deres udenlandske kolleger. Alle har ret til at nyde godt af de skrappe danske lovkrav til sikkerhed og sundhed.

Det er meget klart formuleret i arbejdsmiljøloven, at det er arbejdsgiverne, der har ansvaret for, at arbejdsmiljøreglerne overholdes, og at deres medarbejdere har et sundt og sikkert arbejdsmiljø.

I Danmark stiller vi skrappe krav til virksomhederne, når de bruger kemi, eller når der er en risiko for, at deres ansatte kan udsættes for farlig kemi i arbejdsmiljøet.

Arbejde, hvor der kan være risiko for udsættelse for farlige stoffer og materialer skal planlægges, tilrettelægges og udføres, så det er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Det indebærer bl.a. krav om, at unødigt påvirkning skal undgås.

Herudover er der krav om, at de ansatte skal oplæres og instrueres i det arbejde, de forventes at udføre.

Jeg hæfter mig i den forbindelse ved, at bygherren HOFOR offentligt har erkendt sine fejl, og har rettet op på beskyttelsesforanstaltningerne som følge af Arbejdstilsynets påbud.

Men jeg finder det utilfredsstillende, at der først rettes ind, når Arbejdstilsynet giver påbud.

I forhold til spørgsmålet om Arbejdstilsynets indsats, har Arbejdstilsynet oplyst, at de har besøgt byggepladsen jævnligt med fokus på bl.a. udenlandske virksomheder, og desuden haft løbende dialog med bygherre, repræsenteret af sikkerhedskoordinatorerne, om det generelle arbejdsmiljøarbejde.

Arbejdstilsynet har ved sine tilsynsbesøg afgivet 84 afgørelser med ulykkesrisici og kemi som de mest dominerende arbejdsmiljøproblemer. Afgørelserne tæller ni forbud, 72 strakspåbud og tre påbud.

I den konkrete sag om isocyanater blev Arbejdstilsynet i efteråret 2019 gjort opmærksom på, at der kunne være risiko for, at ansatte på byggepladsen blev udsat for dampe indeholdende isocyanater. På den baggrund gik Arbejdstilsynet i dialog med byggeledelsen og sikkerhedskoordinatorer på byggepladsen for at kortlægge problematikken.

Arbejdstilsynet gav på baggrund af tre tilsynsbesøg i oktober og november 2019 to strakspåbud i slutningen af november 2019. Strakspåbuddene omhandlede adgangen til områder, hvor der foregår afgasning af isocyanater og sikring af de ansatte mod såkaldt sekundær udsættelse for isocyanater.

Arbejdstilsynet har oplyst, at de først fik fuldt overblik over sagen ved besøget i slutningen af november.

Arbejdstilsynet har oplyst, at blandt andet en tidligere konkret afdækning af bygherrens mangelfulde

koordinering af arbejdet evt. kunne have dannet grundlag for et strakspåbud til bygherren tidligere.

Arbejdstilsynet vil derfor som opfølgning på sagen gennemgå forløbet, så der kan undgås lignende sager i fremtiden.

De mange reaktioner og tilsynsbesøg vidner også om, at Arbejdstilsynet har fulgt byggeriet tæt. Men det vidner også om, at det er en større opgave at følge et byggeri af en sådan størrelse.

Arbejdstilsynet har oplyst, at i den fremadrettede planlægning af tilsynet nøje vil blive overvejet, hvordan der bedst kan anlægges en helhedsorienteret tilgang i projekter i størrelsesorden som BIO4. Eksempelvis ved at projekterne kan indgå i som en del af indsatsen over for større infrastrukturprojekter – den såkaldte SDI-indsats.

SDI-indsatsen er siden 2018 blevet udvidet til også at kunne omfatte andre store byggerier og anlægsprojekter.

I det skærpede tilsyn følger Arbejdstilsynet projekterne tæt i alle faser – fra den overordnede planlægning hos de projekterende til løbende tilsyn med de konkrete opgaver på byggepladserne.

Som del af tilgangen etableres en tæt kontakt mellem Arbejdstilsynet og aktørerne på byggeprojektet. Dette fremmer dialogen om konkrete arbejdsmiljøproblemer og løsninger mellem virksomhederne, bygherrerne arbejds miljøkoordinatorer og Arbejdstilsynet, og med inddragelse af de ansattes arbejdsmiljørepræsentanter.

Denne tilgang er særligt velegnet til store og komplekse byggeprojekter, som involverer mange aktører, ofte af forskellige nationaliteter – som f.eks. et byggeprojekt som BIO4.

Jeg vil dog samtidig igen understrege, at den helt grundlæggende præmis er, at det er arbejdsgiverne, der fuldt ud har ansvaret for egne ansatte, så de ikke udsættes for sundhedsskadelige påvirkninger. Det er dybt beklageligt, når dette ansvar ikke løftes, som det er tilfældet her.

Det bringer mig videre til mit svar på spørgsmål 2 om tilsyn med det kemiske arbejdsmiljø.

[Svar på spørgsmål 2. *Hvad vil ministeren gøre for, at der sker et skærpet og mere omfattende tilsyn med det kemiske arbejdsmiljø på arbejdspladserne - ikke mindst i lyset af de seneste års kemiske skandaler (Vindmølleindustrien, Crom6, Vardesagen m.fl.)?]*

Gennem tiden har vi desværre oplevet eksempler på tilsidesættelse af arbejdsmiljølovgivningen, og på måder, der i værste tilfælde har haft helbreds-skadelige konsekvenser for medarbejdere.

Mit klokkeklare budskab er igen, at det er arbejdsgivers ansvar at sikre, at deres produktion foregår på en sundheds- og sikkerhedsmæssigt forsvarlig måde, så farlige situationer ikke opstår.

Jeg er rigtig glad for, at vi med arbejdsmiljøaftalen har sat ekstra fokus på det kemiske arbejdsmiljø. Dels ved en styrket forskningsindsats, så vi kan blive endnu klogere på risikoen for udsættelse for farlig kemi på de danske arbejdes pladser, og dermed kan styrke forebyggelsen. Og dels gennem en styrket tilsynsindsats i forhold til kemi. Det, forventer jeg, vil vise resultater.

Desværre har Corona-krisen givet nogle forsinkelser for denne indsats, men tilsynet har forberedt indsatsen grundigt.

Jeg vil nu gå videre til spørgsmål 3 om arbejdsmiljørepræsentantens rolle.

[Svar på spørgsmål 3. Hvordan vil ministeren sikre, at arbejdsmiljørepræsentanten kommer til at spille en mere væsentlig rolle og får reel indflydelse på det kemiske arbejdsmiljø?]

Som jeg før har givet udtryk for, mener jeg, at arbejdsmiljøorganisationen og arbejdsmiljørepræsentanten er krumtapperne i virksomhedernes egen arbejdsmiljøindsats. Det er i samarbejdet mellem arbejdsgiveren og de ansatte, at vi finder de bedste løsninger.

Ud over de daglige opgaver skal arbejdsmiljøorganisationen varetage de mere overordnede og fremadrettede opgaver – eksempelvis sørge for, at årsagerne til ulykker, forgiftninger og sundhedsskader - samt tilløb hertil - undersøges, og sørge for at få gennemført foranstaltninger, der hindrer gentagelse.

Og det er af grundlæggende betydning for arbejdsmiljøet på den enkelte virksomhed, at ledelsen lytter til arbejdsmiljørepræsentanten.

Arbejdsmiljørepræsentantens rolle og rettigheder er noget, som jeg i forvejen har fokus på.

Som led i udmøntningen af arbejdsmiljøaftalen skal der nedsættes et midlertidigt AMO-udvalg.

Udvalget skal drøfte potentialet for et forbedret arbejdsmiljøorganisationssystem, herunder organisationen af AMO.

Som jeg tilkendegav på samrådet om arbejdsmiljørepræsentantens beskyttelse den 4. december 2019, i øvrigt også indkaldt af Christian Juhl, vil arbejdsmiljørepræsentantens rolle indgå i drøftelserne i AMO-udvalget.

Som spørger og udvalget er orienteret om, er AMO-udvalget ved at blive nedsat. Den foreløbige plan er, at udvalget kan have et indledende møde her i maj. Efter planen vil udvalgets arbejde så skulle løbe over det næste halve års tid.

Jeg ser meget frem til resultaterne af parternes drøftelser, og hvordan vi fremover kan forbedre arbejdsmiljøsystemet.

Jeg vil generelt opfordre til, at lønmodtagere, der oplever farlige forhold - eller på anden vis er usikre på, om arbejdsforholdene er i orden - i øvrigt først og fremmest benytter mulighederne for at få problemet taget op i arbejdsmiljøorganisationen.

Det er også muligt at klage til Arbejdstilsynet, hvis der er mistanke om, at arbejdsmiljøreglerne overtrædes. Det har vi et system, der tager hånd om.

[Svar på spørgsmål 4. *Hvordan vil ministeren sikre at arbejdsgiverne tager de kemiske arbejdsmiljøpåvirkninger mere alvorligt?]*

I forhold til spørgsmål 4 vil jeg sige, at når det handler om at understøtte et sikkert arbejdsmiljø, er det centrale ord *forebyggelse*. Og der skal naturligvis være sanktioner, hvis arbejdsmiljøreglerne overtrædes.

Arbejdstilsynet oplever heldigvis, at der på rigtig mange arbejdspladser bliver arbejdet aktivt for at sikre et sundt og sikkert arbejdsmiljø – og sikre de rette beskyttelsesforanstaltninger, når det handler om farlig kemi.

Men der er desværre fortsat brodne kar. Med arbejdsmiljøaftalen har vi derfor sat streg under, at arbejdsgiver skal løfte sit ansvar for at sørge for et sundt og sikkert arbejdsmiljø - det skal ikke kunne betale sig at tilsidesætte arbejdsmiljølovgivningen.

Vi har hævet bødestørrelsen, og særligt i de tilfælde, hvor overtrædelsen har alvorlige konsekvenser for de ansatte, eller hvor arbejdsgivere gentagne gange overtræder arbejdsmiljøloven.

Desuden indfører vi som noget nyt, at arbejdsgiveren skal betale gebyr for det skærpede tilsyn, der udløses, når Arbejdstilsynet konstaterer forhold, der er så alvorlige, at der nedlægges forbud.

Med arbejdsmiljøaftalen har vi samtidig også styrket det forebyggende arbejdsmiljøarbejde.

Arbejdstilsynet - som jeg nævnte tidligere – har sat øget fokus på informationsindsatser og brancherettede tilsyn, og der er sat øget fokus på forskning inden for området.

Endvidere har Arbejdstilsynet igangsat et arbejde med at få prioriteret og vurderet en række stoffer for at kunne fastsætte mere retvisende grænseværdier. Det arbejde har bl.a. betydet en ny skærpet grænseværdi for chrom 6, som forventes at træde i kraft 1. juli 2020. Parallelt pågår der et arbejde i samarbejde med parterne om en grænseværdi for dieseludstødning - og flere stoffer følger.

Arbejdstilsynets vejledningsindsats er også i fokus, hvilket blandt andet har resulteret i en ny vejledning om arbejde med epoxy og isocyanater.

Samtidig vil jeg også ærligt sige, at jeg synes, det er på tide at få prioriteret kemi i de nye nationale mål for arbejdsmiljøet, der skal fastsættes i samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Det har jeg en forventning om vil løfte arbejdsmiljøarbejdet mange steder – ikke mindst på det kemiske område.

Tak for ordet.